

Rakendustarkvara: R. Sügis 2017, 9. praktikum*

1 Tulemuste vormistamine

Sageli kõige tüütum andmeanalüüsi juures on tulemuste vormistamine ilusaks dokumendiks. R-i väljund on tavaliselt kas konsolis või graafikaaknas. Isegi kui tulemused on konsoliaknas tabelina, on seda Wordi vms programmi ümber tõsta tülikas. Õnneks on ka selle probleemi lahendamiseks R-is mitmeid erinevaid pakette, mille tööpõhimõte on sarnane:

1. Kirjutada oma analüüsi tekst koos vahepealsete koodiridadega ühte faili.
2. See fail kompileerida sobivasse formaati (nt html, tex või pdf).

Käesolevas kursuses tutvume paketiga **knitr**¹. Selle paketi kõige olulisem käsk on **knit(.)**, millele tuleb ette anda punktis 1. koostatud faili nimi. Selles failis on mingis formaadis tekst ja R-i kood vaheldumisi, näiteks nii:

```
---
output: html_document
---
# Esimene arvutus
```{r,echo=FALSE}
mass <- read.table("http://kodu.ut.ee/~annes/Rkursus/mass.txt", sep = "\t", header = T)
```

Massachusettsi andmestikus on kokku `r nrow(mass)` inimest; sooline jaotus on järgnev:
```{r,echo=FALSE}
table(mass$SEX)
```

Järgmine punkt
Nüüd on lisaks tulemusele endale näha, milline koodijupp leiab keskmise vanuse:
```{r,echo=TRUE}
mean(mass$AGEP)
```
```

Oletame, et ülaltoodud ridu sisaldava faili nimi on “minuraport.Rmd”. Kui R-i konsoolile anda käsk

```
library(knitr) # kui pole arvutis, siis enne installeerida
knit("minuraport.Rmd")
```

tunneb R ära, et tegemist on **markdown**-märgenduskeeles koodiga (täpsemini R-i-spetsiifilise markdown keelega) ning töökausta genereeritakse fail **minuraport.md**, kus R-i käsud on asendatud tulemustega (nt **mean(x)** on asendatud: 3.5). Selle faili saab teegis **markdown**² oleva käsu **markdownToHTML(.)** abil muuta HTML-failiks:

```
library(markdown) # kui pole arvutis, siis enne installeerida
markdownToHTML("minuraport.md", output = "valmisraport.html")
browseURL("valmisraport.html")
```

Sama protseduuri on palju lihtsam teostada programmis RStudio: valida menüüst **File -> New file -> R Markdown**, panna faili kirja oma tekst ja R-i kood, mis teeb arvutused ning klõpsata nupul *Knit to HTML*, *Knit to PDF* (eelnevalt vaja arvutisse installeerida näiteks MikTeX) või *Knit to Word*. Vaata ka <http://rmarkdown.rstudio.com/>

*Praktikumijuhendid põhinevad aine MTMS.01.092 Rakendustarkvara: R (2 EAP) materjalidel, mille autorid on Mait Raag ning Raivo Kolde

¹<http://yihui.name/knitr/>

²<http://rmarkdown.rstudio.com/>

Ülalolevas näites on teksti vahele pikitud R-i koodi nn juppide ehk *chunk*idega. Jupp võib olla nn reasisene ehk *inline*, või täiesti eraldiseisev. Reasisene R-i koodijupp tuleb piirata graavise sümboliga (*backtick*), mida eesti paigutusega klaviatuuril leiab *backspace* klahvi kõrvalt; reasisese koodijupi alguses peab olema täht **r**.

Sageli on mõttekas kasutada täiesti eraldiseisvaid koodiplokke, mis tuleks piirata kolmekordse graavisega. Ploki alguses tuleb loogelistes sulgudes kõigepealt kirjutada täht **r**, seejärel võib kirjutada komaga eraldatult lisaargumente³. Mõned olulisemad:

- **echo** – kas väljundis peaks ka R-i kood olema näha (TRUE/FALSE)
- **eval** – kas väljundis peaks näha olema R koodi tulemus (TRUE/FALSE)
- **fig.width**, **fig.height** – kui koodiplokis tehakse joonis, siis mis mõõtmetega see peab olema.
- **results** – kuidas vormindada väljundit (konsoli väljatrükki); väärtus **'asis'** on paslik sel juhul, kui kasutame mingit spetsiifilist vorminduskäsku (nt **xtable(.)**).

Oluline on, et eraldiseisva koodiploki algus ja lõpumärgised oleks eraldi real ja ilma eelneva tühikuta. RStudio on koodiploki märgendeid lihtne lisada klahvikombinatsiooni **Ctrl + Alt + I** abil või vajutades vastavat nuppu (*Insert*) menüüreal.

Koodiplokkide vahelise teksti puhul mõned olulisemad märgendusvõtted⁴:

- **#** Pealkiri – esimese taseme pealkiri
- **##** alapealkiri – teise taseme pealkiri jne (kuni 6 taset)
- Uue lõigu alustamiseks jätta üks tühi rida vahele
- Nummerdamata loetelu elementide ette näiteks – või *****; loetelu ees peab olema tühi rida
- Nummerdatud loetelu kõigi elementide ette **1.** (kindlasti mitte **2.**)
- Käsitsi saab tabelit vormistada miinusemärgi ja püstkriipsude abil
- allmärkuseid saab nii: **mingitekst[^][allmärkuse tekst]**

Nii on võimalik R-i väljundit mugavasti ühte faili saada, et ei peaks pidevalt kopeerima-kleepima. Kuidas aga R-i produtseeritavad tabelid ilusaks saada? Lihtsamad tabelid saab kujundada **knitr** käsu **kable** abil. Näiteks kui eelnevalt on moodustatud tabel **tabel0**:

```
library(dplyr)
tabel0 <- mass %>% group_by("Kodakondsus" = CIT) %>%
  summarise("Keskmise vanus" = mean(AGEP),
            "Vanuse standardviga" = sd(AGEP)/sqrt(n()),
            "Soo ülekaal" = ifelse(sum(SEX == "Male") > n()/2, "Mehed", "Naised"))
```

siis tabeli esitamiseks väljundis on vaja lisada koodiplokk kujul (**format** määrab väljundi tüübi näiteks **latex**, **html**):

```
```{r koodijupp tabeli tegemiseks 1, results = 'asis'}
library(knitr)
kable(tabel0, digits = c(1, 2), align = c("lccr"), format = "markdown")
```
```

Kodakondsus	Keskmise vanus	Vanuse standardviga	Soo ülekaal
Born abroad of American parent(s)	38.60	2.8	Naised
Born in Puerto Rico, Guam, the U.S. Virgin Islands,	45.04	2.1	Naised
Born in the U.S.	38.95	0.3	Naised
Not a citizen of the U.S.	37.91	0.8	Mehed
U.S. citizen by naturalization	50.27	0.9	Naised

³<http://yihui.name/knitr/options>

⁴http://rmarkdown.rstudio.com/authoring_basics.html

On olemas ka spetsiaalseid pakette R tabelite esitamiseks ja näiteks mudelite väljundi ilusaks esitamiseks. Üks sellistest pakettidest on **xtable**, mille kõige olulisem käsk `xtable(.)` produtseerib etteantud tabelist (või vähegi tabelit meenutavast objektist, nt `data.frame`'ist) sobiliku LaTeX või HTML koodi:

```
```{r koodijupp tabeli tegemiseks 2, results='asis'}
library(xtable)
tabel0 <- table(mass$CIT, mass$SEX)
tabel <- xtable(tabel0, caption = "Sagedustabel", align = c("r|cc"))
print(tabel, type = "latex", comment = FALSE) # type = "latex" tabel LaTeX koodis
```
```

	Female	Male
Born abroad of American parent(s)	31	31
Born in Puerto Rico, Guam, the U.S. Virgin Islands,	46	33
Born in the U.S.	2785	2637
Not a citizen of the U.S.	211	237
U.S. citizen by naturalization	226	187

Table 2: Sagedustabel

Lineaarse mudeli koefitsentide esitus tabeli kujul:

```
```{r mudeli kordajad, results = 'asis'}
mudel <- lm(WAGP ~ WKHP, data = mass)
print(xtable(mudel))
```
```

	Estimate	Std. Error	t value	Pr(> t)
(Intercept)	-71544.4589	11165.5063	-6.41	0.0000
AGEP	3143.3746	345.3799	9.10	0.0000
I(AGEP^2)	-31.2506	3.9803	-7.85	0.0000
LANXYes, speaks another language	-8156.2759	3144.4080	-2.59	0.0095
CITBorn in Puerto Rico, Guam, the U.S. Virgin Islands,	-14376.4311	12470.3254	-1.15	0.2490
CITBorn in the U.S.	451.5616	8806.3954	0.05	0.9591
CITNot a citizen of the U.S.	533.0460	9357.1599	0.06	0.9546
CITU.S. citizen by naturalization	1321.1767	9383.0085	0.14	0.8880
SEXMale	-12695.2778	5180.4127	-2.45	0.0143
WKHP	1112.2084	95.5204	11.64	0.0000
SEXMale:WKHP	652.1225	128.8311	5.06	0.0000